Magistratenlaan 116
5223 MB 's-Hertogenbosch
enexisnetbeheer.nl
KvK 17131139

Postbus 856 | 5201 AW | 's-Hertogenbosch

Gemeente Oss
t.a.v. Dhr. Johan van der Schoot

datum woensdag 14 april 2021
onderwerp Transportschaarste
ons kenmerk 2021-04

behandeld door Robert Aerts
e-mail Robert.aerts@enexis.nl

Geachte heer van der Schoot,

Onlangs bent u door onze strategisch adviseur Robert Aerts geïnformeerd over het feit dat Enexis Netbeheer op hoogspanningsstation Oss transportschaarste fase 1A (kleurcode oranje: verwachte congestie) heeft moeten afkondigen. Uw gemeente ligt in het voedingsgebied van dit station.

Enexis Netbeheer realiseert zich terdege dat voldoende capaciteit op het net cruciaal is voor het realiseren van de doelstellingen voor duurzame opwek en de ambities van de RES'en. Daarom vinden wij het belangrijk u met deze brief te informeren over de achtergronden van transportschaarste en de weg naar 2030. Omdat wij hierin nauw samenwerken met TenneT, de landelijke beheerder van het hoogspanningsnet, is deze brief met hen afgestemd.
Wij benadrukken dat bestaande afspraken met lopende projecten en kleine initiatieven van particulieren hierdoor niet worden geraakt. De transportschaarste geldt voor nieuwe grote projecten.

De oorsprong van transportschaarste

Ons energiesysteem maakt een revolutionaire ontwikkeling door, waarbij de netten – de ruggengraat van het energiesysteem – totaal anders benut worden dan in het verleden. Ons energienet – één van de veiligste en betrouwbaarste ter wereld – werd ooit aangelegd om te voorzien in de vraag naar energie. Die was goed voorspelbaar en de energiebehoefte groeide door de jaren heen gestaag. Nu moet het net in een fors tempo ook gaan voorzien in een snel groeiend aanbod van duurzaam opgewekte elektriciteit. Dat vraagt een veel grotere netcapaciteit met meer stations en dikkere kabels dan wanneer alleen voorzien moet worden in vraag naar energie. Door de komst van zonne- en windenergie wordt er niet alleen energie afgeleverd bij klanten, maar ook opgenomen van klanten die duurzame energie willen opwekken en terugleveren. In Groningen en Drenthe raakte daardoor het elektriciteitsnet als eerste 'vol'. Daar werden in korte tijd veel zonneparken gerealiseerd, omdat er veel ruimte beschikbaar was en de grond relatief goedkoop. Tegelijkertijd liggen in die landelijke gebieden van oudsher dunne kabels in de grond, die niet berekend zijn op grote pieken. De exponentiele groei zorgt ervoor dat het net de hoeveelheid duurzame opwek niet kan bijbenen. Een zonnepark kan binnen een jaar worden gerealiseerd. Het bijbouwen en verzwaren van HS/MS stations, het aanleggen van nieuwe hoogspanningsverbindingen en het leggen van dikkere kabels kost namelijk al snel 5 tot 10 jaar per project (incl. voorbereiding en vergunningentraject).

De situatie in Noord-Brabant en Limburg
Inmiddels zien we ook in Noord-Brabant en Limburg een exponentiële groei in aanvragen van initiatiefnemers voor een aansluiting met teruglevering. In Noord-Brabant heeft Enexis Netbeheer nu ongeveer 3300 grootzakelijke terugleverende klanten. Dit zijn wind- en zonneparken, maar ook grootschalige zon-op-dak projecten. Drie jaar geleden waren dat er 800. In Limburg is dit aantal gestegen van ongeveer 400 in 2018, naar ongeveer 1200 in 2021. Onder andere op basis van de recent gepubliceerde SDE++-subsidieaanvragen verwachten we dat deze groei verder door zal zetten.
Acht stations in Noord-Brabant en Limburg bevonden zich al in de fase van mogelijke (oranje) of structurele (rood) congestie. Begin februari is voor 14 extra stations de vooraankondiging voor mogelijke congestie (oranje) gedaan. Enexis Netbeheer start voor deze 14 stations congestiemanagement-onderzoeken (één per station). Aangezien de problematiek zich uitstrekt tot en met het hoogspanningsnet, start TenneT tegelijkertijd twee congestiemanagement-onderzoeken (één voor de provincie Noord-Brabant en één voor Limburg). De onderzoeken van TenneT hebben vooralsnog geen gevolgen voor stations waar nu nog (beperkte) capaciteit beschikbaar is. Meer informatie over congestiemanagement vind u op www.enexis.nl/congestie.
De reden dat er 14 stations tegelijkertijd naar oranje zijn gegaan, ligt in het feit dat deze stations zijn aangesloten op de hoogspanningsinfrastructuur van TenneT. Om zoveel mogelijk klanten aan te kunnen sluiten, kunnen we binnen een cluster ‘schuiven’ met de capaciteit van stations waar nog capaciteit beschikbaar is naar stations waar een tekort dreigt. Dit ‘schuiven’ is mogelijk, totdat de limiet van dat cluster is bereikt. Op dat moment gaan alle stations van dat cluster tegelijk mee in de afkondiging van schaarste. Het ligt in de lijn der verwachting dat het niet bij deze stations zal blijven, aangezien meerdere stations zich al bevinden in fase 1 (kleurcode geel, beperkte capaciteit). Over de termijn waarop dit gebeurt kunnen wij geen uitspraken doen, omdat dit afhankelijk is wanneer marktpartijen overgaan tot het tekenen van offertes voor een aansluiting met teruglevering. Op het moment dat een offerte wordt ondertekend, wordt namelijk ook de benodigde capaciteit op het net gereserveerd. Op www.enexis.nl/transportschaarste vindt u het meest recente overzicht van de schaarstegebieden.

Transportschaarste en de RES’en
We bevinden ons dus in een situatie waarin we in toenemende mate te maken hebben met transportschaarste. Tegelijkertijd werken we samen met u en andere partijen aan de totstandkoming van de Regionale Energie Strategie, waarin per regio ambities worden vastgelegd voor de hoeveelheid duurzame opwek in 2030. We zien in deze samenwerking met de RES-regio’s en initiatiefnemers een grote kans om de regionale ambities te realiseren en de doelstellingen uit het klimaatakkoord te behalen. Dat we elkaar daarbij hard nodig hebben spreekt voor zich. Daarom blijven we voortdurend in gesprek, op bestuurlijk en ambtelijk niveau, om tijdig te kunnen zien wat er op ons afkomt en hoe we netuitbreidingen kunnen realiseren, passend bij de ontwikkelingen in de regio.

Realiteit voor de korte termijn
Transportschaarste is voor de kortere termijn een realiteit. Tegelijkertijd staan we voor belangrijke keuzes over de energie-infrastructuur die gepaard gaan met miljardeninvesteringen. Enexis Netbeheer ziet de RES-plannen – met een horizon tot aan 2030 – als uitgangspunt voor investeringsbeslissingen. Het zo snel mogelijk gezamenlijk verder concretiseren van de RES-plannen, zowel qua locaties als qua planning, helpt ons proactief te investeren door rekening te houden met de

verwachte groei van duurzame opwek. In de aanloop tot 2030 zal er veel extra transportcapaciteit worden gerealiseerd waarmee nieuwe projecten kunnen worden aangesloten. Het gaat er niet om óf we projecten kunnen aansluiten, de vraag is wanneer. Wij zien daarom een intensieve samenwerking tussen regionale overheden en netbeheerders om te komen tot een realistische en gedragen planning. Zo werken we samen aan een haalbare en betaalbare energietransitie.

Impact van het laten vallen van de reservecapaciteit

De afgelopen weken heeft u mogelijk gelezen over het vervallen van de redundantie-eis in het hoogspanningsnet voor het opwekken van elektriciteit per 1 januari 2021. Het elektriciteitsnet is redundant aangelegd. Dat betekent dat er overal reserveverbindingen liggen. Deze reservecapaciteit is bedoeld om in geval van een stroomonderbreking toch de elektriciteitsvoorziening te kunnen continueren. De reservecapaciteit wordt dus meestal niet gebruikt, maar door deze structureel in te zetten voor het transport van zonne- en windenergie komt extra capaciteit beschikbaar. Zo kunnen we met het bestaande netwerk meer duurzame energie transporteren. In geval van een storing of onderhoud kan deze weg tijdelijk weer worden vrijgemaakt voor het leveren van elektriciteit en zou een zonne- of windpark afgeschakeld kunnen worden. Zo'n situatie komt echter gezien de hoge betrouwbaarheid van het Nederlandse net relatief zelden voor.
Om de reservecapaciteit daadwerkelijk in te zetten, moeten eerst technische aanpassingen worden gedaan. De aankondiging van mogelijke congestie voor de 14 stations is daarom gedaan op basis van de huidige grenzen. Op dit moment is nog niet bekend of en in welke mate op deze stations ruimte vrijkomt als gevolg van deze maatregel. Zodra daar meer duidelijkheid over is en er extra transportruimte vrijkomt, dan bieden wij deze ruimte op basis van het 'first come first served'-principe aan klanten op de interesselijst aan. Goed om te weten: de – naar onze inschatting beperkte – extra ruimte is bij lange na niet voldoende om alle ambities in de RES mogelijk te maken. Het is dus geen oplossing voor de schaarsteproblematiek in zijn geheel. Daarom blijven we investeren in de uitbreiding van ons energienet.

Onze huidige investeringsplannen voor Noord-Brabant en Limburg

Om de juiste investeringen te kunnen doen en ervoor te zorgen dat onze netten klaar zijn voor de grote opgave van de energietransitie houden we in ons Investeringsplan rekening met de finale versies van de Regionale Energie Strategieën. Initiatieven die buiten de RES vallen nemen wij niet mee in onze investeringsplannen. Wij gaan er namelijk vanuit dat hiervoor het bestuurlijk draagvlak ontbreekt. Anders zouden ze in de RES opgenomen zijn. In de huidige editie van ons Investeringsplan zijn de concept-RES-biedingen van juni 2020 verwerkt.
We zijn als netbeheerders heel hard bezig om meer netcapaciteit bij te bouwen. De bouw van een nieuw HS/MS station voeren Enexis Netbeheer en TenneT samen uit. Enexis Netbeheer zorgt daarbij voor de transformatoren en de schakelinstallatie en TenneT zorgt voor de aansluiting op het hoogspanningsnet. Tot en met 2030 wordt in de provincies Noord-Brabant en Limburg een aantal nieuwe HS/MS stations gebouwd en worden vrijwel alle bestaande stations uitgebreid. In ons huidige Investeringsplan gaan we nu uit van een investeringsbedrag van rond de 825 miljoen euro voor Noord-Brabant en 405 miljoen euro voor Limburg.

Elke twee jaar aangepast Investeringsplan
De geplande investeringen worden continu aangepast aan de laatste inzichten en elke twee jaar verschijnt een nieuwe editie van het Investeringsplan. Het Investeringsplan is dan ook niet in beton gegoten. De focus ligt op investeringen die gedaan moeten worden om het elektriciteitsnet uit te breiden op de plekken waar onze netten gekoppeld zijn met die van hoogspanningsnetbeheerder TenneT. Er is daardoor een cruciale onderlinge afhankelijkheid tussen de investeringen van Enexis Netbeheer en de capaciteit en de planning van TenneT. Op dit moment werken we voor Noord-Brabant en Limburg samen met TenneT aan aanvullende netstudies. Hierbij analyseren wij welke knelpunten er ontstaan tot en met 2030 en bepalen we de benodigde investeringen van zowel Enexis Netbeheer als TenneT om deze op te lossen. Deze studies zijn de basis voor een gezamenlijke visie van TenneT en Enexis Netbeheer op het net in 2030 voor Limburg en Noord-Brabant. Ze vormen, samen met de plannen in de RES 1.0, input voor de volgende edities van de Investeringsplannen van Enexis Netbeheer en TenneT.

Samenwerken in de uitvoering cruciaal
Eerder in deze brief gaf ik al aan dat het zo snel mogelijk verder concretiseren van de RES-plannen Enexis Netbeheer helpt proactief te investeren. Als gemeente kunt u daaraan bijdragen door zo concreet mogelijk aan te geven waar én wanneer u duurzame opwek voorziet in uw regio. Maar er is meer. De energietransitie betekent een grote verandering, ook in de manier waarop we denken, beleid maken en samenwerken. Denk daarbij aan het goed en tijdig afstemmen van vergunningstrajecten voor realisatie van zonneparken en -daken en de daartoe noodzakelijke uitbreiding van de netcapaciteit; aan het verkorten van plan- en besluitvormingstermijnen voor uitbreidingen en nieuwe stations; en het uitsluitend verstrekken van vergunningen aan projecten die zijn meegenomen in de RES.

We zijn onderweg
Nu al worden zonne- en windparken aangesloten die invulling geven aan de RES-ambities. In 2021 investeert Enexis Netbeheer een recordbedrag van 941 miljoen euro in het veilig, betrouwbaar en toekomstbestendig houden van het energienet. Een stijging van meer dan 60% ten opzichte van 2015. Dit betreft zowel investeringen voor uitbreiding en nieuwbouw als werkzaamheden voor inspectie, onderhoud en vervanging. In 2021 vervangen en/of verzwaren we in Noord-Brabant 4 HS/MS-stations (Tilburg Centrum, Roosendaal, Hapert, Maarheeze). In Limburg vervangen en/of verzwaren we 6 HS/MS-stations (Born, Boschpoort, Limmel, Lutterade, Nederweert, Venray). In het Jaarplan van Enexis Netbeheer vindt u per provincie meer details van het werk dat we dit jaar uitvoeren. We zitten dus zeker niet op onze handen. In tegendeel. Samen met u zijn we al op weg in het realiseren van de duurzame ambities.

Mocht u naar aanleiding van deze brief willen doorpraten over de specifieke situatie voor uw gemeente, dan kunt u uiteraard contact opnemen met de Strategisch Adviseur Energietransitie voor uw regio. De naam en contactgegevens vindt u bovenaan deze brief. Op de internetpagina www.enexisgroep.nl/transportschaarste hebben we bovendien voor u een overzicht gemaakt met links naar documenten waarnaar in deze brief wordt verwezen.

Ik ga er vanuit u hiermee uitgebreid inzicht te geven in de stappen die Enexis Netbeheer, samen met TenneT, zet in het realiseren van de ambities uit de RES'en en zie uit naar het continueren van onze samenwerking.

Met vriendelijke groet,

Han Slootweg
Directeur Asset Management